

Derleme Makale

Türkiye ve Fransa’da Yasama ve Yürütme İlişkileri

Legislative and Executive Relations in Turkey and France

Emine ÇELİKSOY Dr. Öğretim Üyesi Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Uluyazı / Çankırı eceliksoy@karatekin.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-8175-8611	Tuğba GÜLER Yüksek Lisans Öğrencisi Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Uluyazı / Çankırı tgbgulerr@gmail.com https://orcid.org/0000-0001-6794-1698
---	---

Makale Gönderme Tarihi 20.03.2020	Revizyon Tarihi 28.07.2020	Kabul Tarihi 29.10.2020
---	--------------------------------------	-----------------------------------

Öz

Yarı başkanlık sistemlerinde sert kuvvetler ayrılığı ilkesi uygulanmaktadır. Sert kuvvetler ayrılığının uygulandığı ülkelerde yasama ve yürütme erkleri birbirinden ayrı iki organ tarafından yerine getirilmektedir. Bu organların göreve gelmeleri ve görevlerinin sona ermesi farklı şekillerde gerçekleşmektedir. Birbirlerine müdahale etmemeleri beklenmektedir. Ancak söz konusu ilkeler tamamen uygulandığında ve bu iki organ arasında bir ilişki- iş birliği olmadığında devletin işleyememesi söz konusu olabilecektir. Bu sebeple yarı başkanlık sistemi içinde çeşitli etkileşim kanalları vardır. Türkiye’de 2017 yılında yapılan Anayasa değişikliği sonrasında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Bu sistem birden çok devletin sistemine benzetilmektedir ve kıyaslamalar yapılan devletlerden biri de Fransa’dır. Her iki ülkenin sisteminin birebir aynı olmamakla beraber benzer yönleri olduğu da görülmektedir. Fransa, 1962 yılında yaptığı Anayasa değişikliği ile yarı başkanlık sistemine geçmiştir. Çalışmanın amacı Türkiye ve Fransa’da yasama ve yürütme arasındaki etkileşim kanallarının karşılaştırmalı olarak ele alınmasıdır.

Anahtar kelimeler: Kuvvetler Ayrılığı Sistemleri, Yasama, Yürütme, Türkiye, Fransa

Abstract

In semi-presidential systems, the strict separation of powers principle is applied. In countries where stable form of separation of powers is applied, legislative and executive powers are carried out by two separate bodies. The appointment of these institutions and the termination of their duties take place in different ways. They are expected not to interfere with each other. However, when these principles are fully implemented and there is no relationship-cooperation between these two bodies, it may be the case that the state cannot work. For this reason, there are various channels of interaction within the semi-presidential system. With the constitutional amendment made in 2017 in Turkey it has passed the Presidential System of Government. This system is compared to the system of multiple states and comparisons are made. One of these states is France. Although the system of both countries is not exactly the same, it is observed that it has similar aspects. With the Constitutional amendment made in 1962, France passed to the semi-presidential system. The aim of the study is a comparative consideration of the interaction between Turkey and France in the executive and legislative channels.

Keywords: Separation of Powers Systems, Legislative, Executive, Turkey, France

Önerilen Atıf /Suggested Citation

Çeliksoy, E., Güler, T. 2020. Türkiye ve Fransa’da Yasama ve Yürütme İlişkileri, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 55(4), 2242-2253

1. Giriş

Devletin işleyişinde yasama, yürütme ve yargı erklerinin sahip oldukları yetki ve görevler ile birbirleri ile olan ilişkileri hükümet sistemlerini oluşturmaktadır. Hükümet sistemleri genellikle ikili bir ayrımla; kuvvetler birliği ve kuvvetler ayrılığı şeklinde ele alınmaktadır. Kuvvetler birliği yaklaşımında her iki kuvvet ya yasama ya da yürütme organının elinde bulunmaktadır. Kuvvetler yürütmede toplandığı zaman mutlak monarşi ve diktatörlük, yasamada toplandığı zaman meclis hükümeti sistemi olarak ifade edilmektedir. Kuvvetler ayrılığı yaklaşımında hükümet sistemleri ise başkanlık sistemi, parlamenter sistem ve yarı başkanlık sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır (Gözler, 2015, s. 119).

Türkiye Cumhuriyeti'ni tarihsel süreçte ele aldığımızda cumhuriyetin ilk yıllarında meclis hükümeti sisteminin benimsendiğini daha sonra ise parlamenter sisteme geçiş yapıldığını görmekteyiz. Ülkemizde uygulanan parlamenter sistemin günün şartlarına uyum sağlayamadığı, tıkanıklıklara yol açtığı ve devletin başarılı bir şekilde yönetilmesini engellediği yönünde eleştirilere maruz kalması ile yeni bir sistem arayışı çalışmaları hızlanmıştır. 21.01.2017 tarih ve 6771 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 16.04.2017 tarihinde halkoylamasına sunulmuştur. Yüksek Seçim Kurulu 27.04.2017 tarih ve 663 sayılı Kararı ile halkoylamasına ilişkin kesin sonuçları belirlemiş ve ilan etmiştir. Bu sonuçlara göre anayasa değişiklikleri halkın çoğunluğunun oyları ile kabul edilmiştir. Bu anayasa değişikliği ile hukuki belgelerde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi olarak isimlendirilen yeni bir sisteme geçilmiştir. Bu modelin Fransız yarı başkanlık sistemi ile benzerlikleri bulunduğu dair literatürde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmada Türkiye'de cumhurbaşkanı ile yasama ilişkilerini birçok kriter bakımından gelişmiş bir ülke olan Fransa ile karşılaştırmalı olarak inceleyeceğiz.

2. Yöntem

Bu çalışma bir nitel araştırmadır. Derleme bir makaledir. Türkiye'de 2007 Anayasa referandumu ile başlayan ve 2017 Anayasa değişikliği ile sürdürülen değişimler sonucunda Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Bu sistemden önce yaşanan sorunların temelinde parlamenter sistemin olduğu eleştirileri sıklıkla hem ilgili yazında hem de güncel hayatta yer bulmaktaydı. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi ile ilgili ilk hukuki tasarılar ortaya konulduğundan bugüne birden çok devletin sistemine benzetilmekte, o ülkeler ile Türkiye kıyaslamaları yapılmakta, bu yeni sistemin avantaj ve dezavantajları sıralanmaktadır. Kıyaslama yapılan ülkelere birisi de Fransa'dır. Fransa'nın, 1789 Fransız Devrimi'nden itibaren ele aldığımızda çeşitli hükümet sistemleri ile yönetildiğini görmekteyiz. 1958 Anayasası ile Beşinci Cumhuriyet Dönemine geçen Fransa, 1962 yılında yaptığı Anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanının doğrudan halk tarafından seçilmesine karar vermiş ve yarı başkanlık sistemine geçmiştir. Çalışmanın amacı da Türkiye'de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile Fransa'da yarı başkanlık sistemini kıyaslamalı olarak ele almaktır. Çalışma birincil ve ikincil kaynaklara dayalı literatür taramasıdır.

3. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi

Türkiye'de son otuz yıldır var olan aksaklıkların parlamenter sistemden kaynaklandığı ve mevcut hükümet sisteminin değiştirilmesi gerektiği çalışmalarda yer almaktadır. Bu doğrultuda sürekli devletin yeniden yapılandırılması ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalardan en önemlileri de hükümet sistemi ile ilgili olan süreci başlatan reformlardır. 21.10.2007 yılında gerçekleştirilen referandum ile cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi kabul edilmiştir. Bu referandum ile cumhurbaşkanının yasama organı tarafından iki dereceli bir usulle değil doğrudan halk tarafından seçilmesi, cumhurbaşkanının görev süresinin 5 yıla düşürülmesi, cumhurbaşkanının iki defa seçilebilmesinin mümkün olması, yasama çoğunluğu yeter sayısının düşürülmesi oylanmış ve geçerli oyların çoğunluğu ile kabul edilmiştir. Her ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal özellikleri farklı olduğundan hükümet sistemlerinin de kendine özgü özellikler taşıyabilmektedir. Bu sebeple iki parlamenter sisteme sahip ülkenin uygulamaları tamamen birbirine benzemeyeceği gibi yarı-başkanlık ya da başkanlık sistemine sahip iki ülkenin uygulamaları da birbirine tamamen benzemeyecektir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi de bu açıdan bakıldığında kendine özgü özellikler taşımaktadır (Bayraktar Durgun, 2017, s. 495).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi üniter devleti esas alan, yasama ve yürütme organının keskin bir şekilde ayrılmasını öngören bir hükümet sistemidir. Bu sistemde yürütme tek kanatlıdır ve cumhurbaşkanının seçildikten sonra partisiyle olan ilişkisi kesilmek zorunda değildir. Bu durum bazı çalışmalarda da belirtildiği üzere siyasi kaygı yaratmıştır. Ancak diğer çalışmalarda da milletvekillerinin seçildiği zaman partilerini değil tüm vatandaşları temsil ettiğinden ve adil bir cumhurbaşkanının da uygulamada ulusunu temsil edeceğinden bahsedilmektedir. Bu çalışmalarda tarafsız olmayı partisiz olmaktan çok seçmenin yani milletin her kesimini temsil etmek şeklinde anlamak gerektiği savunulmaktadır. Aynı zamanda mecliste muhalefet partisi ya da partilerin de çoğunluğu oluşturduğu dönemlerde olacağından bu eleştirilerin sistem işledikçe açığa kavuşacağından bahsedilmektedir (Kahraman, 2012, s. 454).

Parlamente sistemde bilindiği üzere bakanlar kurulu da yasa teklifi verebilmekteydi. Ancak Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde kuvvetler ayrılığı keskinleştirilmiş, yürütme ve yasama ilişkileri farklılaşmış; parlamente sistemden farklı olarak yasa tekliflerinin milletvekilleri tarafından verilmesi kararlaştırılmıştır. Yeni sistem ile Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkileri yasa yapma ile bilgi edinme ve denetim olarak yeniden düzenlenmiştir (Turan, 2018, s. 48) .

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde cumhurbaşkanı halk tarafından seçimle iş başına gelmektedir. Cumhurbaşkanının kabinesi seçimler sonrası Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin güvenoyuna sunulmamaktadır. Parlamente sistemde hükümet göreve başlarken güvenoyuna tabi tutuluyordu. Aynı zamanda görev sırasında da meclis tarafından güven oylaması yapılmaktaydı, bu durum hükümetin meclise karşı olan siyasi sorumluluğunun bir göstergesi idi. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde, başbakan ve bakanlar kurulu kaldırılmış, güvenoyu ve gensoru uygulamaları ilga edilmiştir. Bu durum meclisin yürütmeyi denetleyemeyeceği anlamına gelmemektedir zira parlamente sistemde de var olan ve hala devam eden meclis araştırması, genel görüşme, meclis soruşturması ve yazılı soru yollarıyla bilgi edinme ve denetleme yetkisini kullanmaktadır (Turan, 2018, s. 50). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde yasamanın yürütmeyi denetlemesinin yolları ve boyutu başkanlık sistemleri ile kıyaslandığında daha geniş olduğunu görmekteyiz. Yasamadan bağımsız bir şekilde kurulan kabinenin yasama tarafından denetime tabi tutulması, halk tarafından seçilen yasama organına ağırlık verildiğini ortaya koymaktadır (Alkan, 2018, s. 136).

Türkiye'de parlamente sistemin uygulandığı dönemde gerekli durumlarda cumhurbaşkanlığı makamına Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanı vekillik etmekteydi. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde vekillik görevi yürütmeye yardımcı olarak konumlandırılan cumhurbaşkanı yardımcısına verilmektedir. Bu durum parlamente sistemde yürütme ile yasama arasındaki daha iç içe olan yetki ve görevlerin cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde, yasama ve yürütmenin yetki ve görevlerin birbirlerinden net bir şekilde ayrıldığının göstergesidir (Akçakaya & Özdemir , 2018, s. 930).

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kanun koyma yetkisi ile birlikte cumhurbaşkanına kanunları yeniden görüşülmesi için geri gönderme yetkisi tanınmıştır. Böylece meclis tarafından yapılan kanunların cumhurbaşkanı tarafından geri gönderilebilmesi ile meclisin denetlenmesi hedeflenmektedir (Gülener, 2016, s. 49). Cumhurbaşkanı tarafından meclise geri gönderilen kanun teklifi, üyelerin tamamının yarısından bir fazlasının oyu ile kabul edilirse kanunlaşacaktır. Bununla birlikte cumhurbaşkanının yasaların meclis içtüzüğünün tamamına veya bazı kısımlarının anayasaya şekil veya esas yönünden aykırılıklar taşıdığı sebebiyle anayasa mahkemesinde iptal davası açma yetkisi vardır (Bülbül, 2017, s. 43). Bu durum cumhurbaşkanı ve meclis arası ilişkide denge ve denetim kurulmak istenmesiyle açıklanabilmektedir (Zengin, 2016, s. 19).

Cumhurbaşkanı hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin tamamının yarısından bir fazlasının vereceği önergeyle soruşturma açılması istenebilir. Meclis, bu önergeyi en fazla bir ay içinde görüşmelidir ve üye tamsayısının beşte üçünün gizli oyuyla soruşturma açılmasına karar verebilir (TBMM, 2018, s. 21).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde cumhurbaşkanına kararname çıkarma yetkisi verilmiş, bu yetki yürütme alanı ile sınırlı tutulmuştur. Çıkarılan kararnameler ile kanunlar çelişirse

kararnameler geçersiz sayılacak, önceden çıkarılan bir kararname konusu ile ilgili kanun çıkarılırsa kararname yine hükümsüz sayılacaktır. Ayrıca yeni sisteme uyum sağlamak için çıkarılacak kararnamelerden önce uyum yasalarının çıkartılacak olması, aynı zamanda yürütmenin birçok alanının kanunlarla düzenleniyor olması da söz konusudur (Alkan, 2018, s. 136).

Milletvekili sayısı 550'den 600'e yükseltilmiştir. Milletvekili seçilme yaşı ise 25'ten 18'e düşürülmüştür. Anayasanın eski halinde var olan askerlik yapmış olma şartı askerlikle ilişkisi bulunmamak şeklinde değiştirilmiştir (Turan, 2018, s. 80). Seçilme yaşının 18'e düşürülmesi ile daha dinamik bir parlamentoya sahip olunacağı, artan milletvekili sayısı ile de temsilde adalet ilkesinin hedeflendiği çeşitli platformlarda dile getirmektedir.

Yasama ve yürütme seçimlerinin eş zamanlı yapılması kararlaştırılmış, bu sayede olası tıkanıklıklar önlenmeye çalışılmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üyelerinin tamamının beşte üçünün oyu ile seçimlerin yenilenmesi kararı verilebilir. Bu durumda milletvekili seçimleri ile cumhurbaşkanlığı seçimi aynı anda yapılır. Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde, milletvekili seçimleri ile cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının ikinci döneminde meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir. Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen meclisin ve cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni meclisin ve cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam etmektedir. Bu şekilde seçilen meclis ve cumhurbaşkanının görev süreleri beş yıl olarak belirlenmiştir (TBMM, 2018, s. 15).

4. Fransa Cumhuriyeti Yarı Başkanlık Sistemi

Fransa, 1789 Fransız Devrimi'nden sonra çeşitli hükümet sistemleri ile yönetilmiştir. Günümüze kadar beş cumhuriyet dönemi yaşanan Fransa da Birinci Cumhuriyet döneminde meclis hükümeti sistemi, İkinci Cumhuriyet döneminde başkanlık sistemi, Üçüncü ve Dördüncü Cumhuriyet dönemlerinde parlamenter sistem ve son olarak hala devam eden Beşinci Cumhuriyet döneminde yarı başkanlık sistemine geçilmiştir (Şencan, 2014, s. 32-33).

1958 Anayasası ile Beşinci Cumhuriyet dönemine geçen Fransa, 1962 yılında yaptığı Anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanının doğrudan halk tarafından seçilmesine karar vermiş ve sistem Duverger'in deyişi ile 'yarı-başkanlık' sistemine geçmiştir (Çam, 2000, s. 162). Kohabitasyon dönemlerinde ki olası siyasi krizleri önlemek adına 2 Ekim 2000 tarihli Anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanının görev süresi 7 yıldan 5 yıla indirilmiştir.

Fransa tarihsel süreçte pek çok anayasa ve rejim reformu yaşamış en son kurulan Fransa Beşinci Cumhuriyeti Anayasası yürütmenin daha etkin ve verimli olmasını hedeflemiştir (Yavuz, 2000, s. 239). Fransa'da cumhurbaşkanı halk tarafından seçilmektedir, bu durum Fransız tipi yarı-başkanlık sistemini, İngiliz parlamenter sistem ve Amerikan başkanlık sistemi arasında bir yerde konumlandırmaktadır (Korkmaz, 2015, s. 58). Fransa'nın da Türkiye'de ki Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi gibi var olan mevcut siyasi yapılanmayı kendine özgü yorumladığı anlaşılabılır.

Fransa yarı başkanlık sistemi iki meclisli bir yapıya sahiptir. Bunlardan biri ulusal meclistir ve halk burada temsil edilir. Diğer ise senatodur. Yürütme cumhurbaşkanı ve başbakan ile bakanlar kurulu olmak üzere iki kanatlı bir yapıya sahiptir. Millet meclisinin üye sayısı 577, görev süresi ise 5 yıldır. Senatonun da 348 üyesi bulunmaktadır. Senatörlerin bir kısmı çoğunluk sistemi ile seçilirken büyük bir kısmı da nispi temsil sistemi ile seçilmektedir. Senato bir nevi üst meclis rolü üstlenmektedir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 180).

Fransız Anayasası'nın 6. maddesine göre cumhurbaşkanı tek dereceli genel seçimle görev süresi beş yıllık olmak üzere halk tarafından seçilir. Bir kişi art arda iki dönem cumhurbaşkanı makamına getirilemez. Cumhurbaşkanı seçilmekle ilgili diğer hususlar organik yasa ile belirlenmiştir. Bu yasada cumhurbaşkanı seçilme yaşının 18 olduğu ve aday olacak kişinin askerlikten muaf olması gerektiği belirtilmiştir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 174).

Cumhurbaşkanı aday olabilmek için deniz aşırı topraklardan veya 30 farklı idari birimden seçilen asgari 500 resmi görevli tarafından desteklenmesi koşulu mevcuttur. Böyle bir şartlılık,

cumhurbaşkanı adayının siyasal alanda tanınırlığını arttırmak ve yerel yönetimde güçlü desteği bulunan kişilerin seçimlere katılımını desteklemek şeklinde açıklanmaktadır. Nitekim birçok cumhurbaşkanına bakıldığında geçmişte belediye başkanlığı ve buna benzer görevler icra ettikleri görülür (Alkan, 2013, s. 82).

Fransa yarı başkanlık sisteminde cumhurbaşkanının varsa partisi ile ilişkisi kesilmez. Cumhurbaşkanı olan kişi aynı zamanda bir partiye üye olabilir. Fransa yarı başkanlık sisteminde cumhurbaşkanına, bakanlar kuruluna ve başbakana danışarak meclisi dağıtma yetkisi verilmiştir. Her ne kadar cumhurbaşkanının bakanlar kurulu ve başbakana danışması bir zorunluluk olarak algılsa da cumhurbaşkanının sahip olduğu bu yetki cumhurbaşkanının takdirine bağlı olduğu söylenebilir (Duverger, 1986, s. 129).

Cumhurbaşkanı ve yasama çoğunluğunun farklı görüşlere sahip olmaları ‘kohabitasyon dönemi’ olarak adlandırılmaktadır. Fesih yetkisinin bu gibi dönemlerde cumhurbaşkanı tarafından kendi görüşüne sahip bir çoğunluk yaratmak ve o çoğunluktan yine kendi görüşüne sahip bir hükümet çıkarmak adına kullanılır. Bu durum yaratılırsa iktidar odağında cumhurbaşkanı olacak ve sistem üzerinde ki ağırlığı yine cumhurbaşkanı olacaktır (Acar, 2016, s. 72).

Fesih yetkisinin kullanılması ile beraber bir tarafta halk tarafından seçilen cumhurbaşkanı ve görüşü ile diğer taraftan yasamada çoğunluğu oluşturanların görüşlerinin farklı olduğu zamanlarda ortaya çıkan çifte meşruiyet sorununu azaltmak hedeflenmiştir. Cumhurbaşkanı kendi görüşlerinin tersini savunan bir çoğunluğu dağıtabilecektir. Ancak feshedilen meclis çoğunluğunun yerine gelen yeni çoğunluğun yine muhalif bir yapıda olmayacağını bir garantisi yoktur. Bu gibi bir durumda yapılacak bir şey yoktur. Yasama çoğunluğunun içinden çıkacak muhalif bir hükümet kurulması ve yetkilendirilmesi kaçınılmaz olacaktır.

Fransız Anayasası’nın 12’nci maddesi ile fesihten sonra oluşturulan yeni ulusal meclisin 1 yıl içinde ikinci kez feshedilemeyeceği, 16’ncı maddesi ile olağanüstü dönemlerde ulusal meclisin feshedilemeyeceği, 7/5’inci maddesinde ise cumhurbaşkanına vekâlet eden kişiler tarafından bu yetkinin kullanılamayacağı öngörülmüştür (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 175-177).

Fransa yarı başkanlık sisteminde hükümetin kuruluşunda meclisin güvenoyuna başvurma şartı yoktur. Bu hükümetin kuruluşunda parlamentoya karşı bir sorumluluk bulunmadığının göstergesi olarak algılanabilir. Ancak Fransız Anayasası’nın 49’uncu ve 50’nci maddelerine göre, ulusal meclis üyelerinin en az onda birinin imzası ile hükümetin faaliyetlerine ilişkin güvenoyuna gidilebilir. Önerinin kabulü için yeter sayısı meclisin salt çoğunluğunun kabulüdür. Birde güvensizlik oyu mekanizması bulunmaktadır ve bu mekanizma ile milletvekilleri oylama ile hükümeti düşürebilmektedir. Ulusal meclis hükümete güvensizlik oyu verebilir veya hükümet programlarını kabul etmeyebilir. Bu durumda başbakanın cumhurbaşkanına hükümetin toplu istifasını sunma zorunluluğu bulunur. Ancak bu durumda cumhurbaşkanının meclisi fesih etme yetkisi, meclise karşı bir silah olarak kullanılıp, durumun giderilmeye çalışıldığı görülmektedir (Şencan, 2014, s. 56).

Parlamentonun onayladığı yasalar cumhurbaşkanına gönderilir, cumhurbaşkanı yasayı tekrar görüşülmek üzere meclise gönderebilir. Cumhurbaşkanı bu yetkisini karşı imza şartı ile yerine getirir. Geri gönderilen yasa meclis tarafından basit çoğunlukla tekrar kabul edilirse cumhurbaşkanı yasayı 15 gün içinde yayımlamak zorundadır (Duverger, 1986, s. 126). Cumhurbaşkanı bu sayede ikinci kez kabul edilmiş bir yasayı tekrar görüşülmek üzere meclise gönderemez.

Cumhurbaşkanı anayasanın 61’inci maddesi gereğince yayınlanmak üzere kendisine sunulan kanunların anayasaya uygunluk denetimini sağlamak açısından anayasa konseyine başvurabilir. Cumhurbaşkanı bu yetkiyi kendi inisiyatifi ile kullanır. Bu durum cumhurbaşkanını yasama ve hükümet karşısında güçlendirmektedir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 190).

Fransa Anayasası’nın 11’inci maddesine göre cumhurbaşkanı, hükümetin ve parlamentonun toplantıda olduğu süre zarfında yapacağı ya da her iki meclisin ortaklaşa yapacakları teklif üzerine, kamu mercilerinin teşkilatlandırılması, kamunun sosyal, ekonomik ve siyasi reform, kamu hizmetlerine ilişkin yasa tasarılarını ve kurumların işleyişi üzerinde etki yapabilecek bir

antlaşmanın onaylanması şeklinde belirtilmiş olan kanun tasarılarını referanduma sunma hakkına sahiptir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 176). Cumhurbaşkanı bu yetkiyi tek başına da kullanabilmektedir. Cumhurbaşkanının bu yetkiyi tek başına kullanabilmesi ülkede politika belirlemede güçlü bir aktör olmasını ve genel siyasette belirleyici olmasını sağlamaktadır (Alkan, 2013, s. 47).

Cumhurbaşkanı anayasa değişikliği safhasında da referanduma gidebilir fakat anayasa değişikliği ile ilgili kanun tasarıları karşı imza kuralına tabi olmak kaydıyla referanduma sunulabilmektedir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 176).

Fransız Anayasası cumhurbaşkanına kanun teklifinde bulunabilme yetkisi tanımamıştır. Ancak anayasanın 89'uncu maddesi cumhurbaşkanının anayasa değişikliği teklifinde bulunabileceğini öngörmüştür fakat cumhurbaşkanının bu teklifte bulunabilmesi için başbakanın karşı-imzası gerekmektedir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 204).

Cumhurbaşkanının emirname ve kararname çıkarma yetkisinin kullanımı tek başına yapabileceği ve kendi inisiyatifine bırakılmış bir durum değildir. Cumhurbaşkanı ancak kendi başkanlığında toplanan hükümet ile birlikte bu emirname ve kararnameler görüşüldükten sonra imzalayarak bu yetkisini kullanmış olmaktadır (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 177).

Ulusal meclisin yasa çıkarabileceği alanlar anayasada da tek tek açıklanmıştır. Anayasada sayılan alanlar dışında ki konularda kanun çıkarma yetkisi hükümete aittir. Giyotin adı verilen sistem ile başbakan bir kanun tasarısı hazırlar ve parlamentoya karşı tüm siyasal sorumluluğu üstlenmek şartıyla kanun tasarısını meclis onayına sunmadan kanunlaştırabilir (Polater, 2014, s. 149). Fransa Anayasası'nın 53'üncü ve 68'inci maddelerine göre cumhurbaşkanının sorumsuzluğunun iki istisnası vardır: Birincisi cezai konularda sorumluluğu vardır ve bunlar görev süresi boyunca ertelenir. İkincisi cumhurbaşkanının makamla bağdaşmayacak şekilde görevlerini açıkça ihlal etmesidir. Cumhurbaşkanını bu şekilde suçlamak için her iki meclisin bu yöndeki önergeyi kabul etmesi gerekir. Kabul edildikten sonra millet meclisi ve senato üyeleri ortak bir oturumda toplanır ve böylece yüksek mahkeme oluşturulmuş olur. Üye sayısının üçte ikisinin gizli oyu ile cumhurbaşkanının görevden alınması yönünde oy kullanılırsa cumhurbaşkanı görevden alınır (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 194).

Anayasanın 16'ncı maddesi cumhurbaşkanı olağanüstü yönetim usulünü gerektirecek herhangi bir durumda, bu durumu giderecek bütün önlemleri alabilme yetkisine sahiptir şeklinde düzenlenmiştir. Bu durum olağanüstü bir durumda cumhurbaşkanının yetkilerinin büyük ölçüde genişletildiğini göstermektedir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 177).

5. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ile Fransa Yarı Başkanlık Sistemi'nin Karşılaştırılması

Hükümet sistemleri oluşturulurken ülkelerin kendi problemlerini çözmek için tasarlanır ve iktisadi, siyasi, coğrafi, sosyal ve kültürel birçok farklı değışkene göre farklılık göstermektedir.

Fransa yarı başkanlık sisteminde yürütme çift kanatlıdır. Cumhurbaşkanı ve başbakan yürütmeyi oluşturmaktadır. Bu yüzden yürütmeye ki ağırlığın başbakan ve hükümette olduğu görülmektedir. Cumhurbaşkanı hükümet sisteminde ise yürütme tek kanatlıdır cumhurbaşkanı tarafından yürütülür ve cumhurbaşkanına yardımcı çeşitli mekanizmalar eliyle desteklenmektedir. Yürütmeye düşen yetki ve görevler paylaşılmadan tümü cumhurbaşkanınca kullanılır (TBMM, 2018, s. 20). Fransa yarı başkanlık sisteminde de Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde olduğu gibi cumhurbaşkanı seçimle göreve gelmektedir ve görev süresi 5 yıldır.

Fransa yarı başkanlık sisteminde cumhurbaşkanı ve yasama çoğunluğunun aynı görüşte olmadığı dönemlere kohabitasyon dönemi denmektedir. Bu durum bir nevi sistemsel tıkanıklık olarak da nitelendirilebilir. Yarı başkanlık sistemi bu gibi tıkanıklara bir çözüm olarak cumhurbaşkanına meclisi feshetme yetkisi vermiştir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 177). Cumhurbaşkanı bu yetkisini karşıt görüşte olan yasama çoğunluğunu dağıtmak için kullanmaktadır. Cumhurbaşkanı fesih yetkisini meclise karşı bir koz olarak kullanmaktadır ve yetkiyi kullanırken kendisini riske atmaz (Duverger, 1986, s. 129). Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde ise cumhurbaşkanının meclisi

fesih yetkisi yoktur fakat seçimleri yenileme sürecine gidebilir. Bu bir nevi fesih yöntemi olarak değerlendirilebilir ancak seçimler yenilendiğinde cumhurbaşkanı seçimleri de yenilenecektir zira 2017 Anayasa değişikliği ile cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimlerinin eş zamanda yapılacağı bildirilmiştir. Cumhurbaşkanı seçimleri yenilediğinde cumhurbaşkanlığı makamı içinde seçim yapılması gerekir ki bu durumda kendi makamını da riske atmış olur. Seçimleri yenileme yetkisinin meclis içinde geçerli olması yasama ya da yürütmenin bu durumu karşı tarafa bir tehdit ya da gözdağı vermek amacıyla kullanması söz konusu değildir. Dolayısı ile Fransa yarı başkanlık sisteminde cumhurbaşkanının kullandığı fesih yetkisi ile cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde cumhurbaşkanının kullandığı seçimleri yenileme yetkisi birbirinden oldukça farklıdır (TBMM, 2018, s. 15).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, cumhurbaşkanına kararname çıkarma yetkisi tanımıştır. Bu yetki bir dengeleme aracı olarak görülmüş ve yürütme alanı ile sınırlı tutulmuştur. Çıkarılan kararnamelerin herhangi bir yasa ile çelişmesi durumunda ya da kararname konusu yasalaştırılırsa bu kararnameler geçersiz hale gelecektir. Bu durum bize cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde yasaların, cumhurbaşkanlığı kararnamelerinden üstün olduğunu göstermektedir. Cumhurbaşkanın kararname çıkarması kendi inisiyatifinde gerçekleştirdiği bir olaydır (Alkan, 2018, s. 136). Fransa yarı başkanlık sisteminde de cumhurbaşkanına emirname ve kararname çıkarma yetkisi tanınmıştır fakat cumhurbaşkanı bu yetkiyi tek başına kullanmaz. Cumhurbaşkanı başkanlığında toplanan hükümet ile kararnameleri görüştüktan sonra imzalayabilir. Cumhurbaşkanının bu yetkiyi tek başına kullanamamasının sebebi yürütmenin çift başlı olmasıdır ve yürütme içerisindeki ağırlığın hükümette bulunmasıdır.

Fransa yarı başkanlık sisteminde parlamentonun onayladığı kanunlar cumhurbaşkanına gönderilir. Cumhurbaşkanı bu kanunu yayımlayabilir, geri görüşölmek üzere meclise gönderebilir. Tekrar görüşölmek üzere gönderilen kanunlar mecliste salt çoğunlukla kabul edilirse cumhurbaşkanı kanunu yayımlamak zorundadır. Ancak cumhurbaşkanı yasanın anayasaya uygunluğunun denetlenmesi için Anayasa Konseyi'ne başvurabilir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 176).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde cumhurbaşkanınca meclise geri gönderilen kanun salt çoğunlukla kabul edilirse yasalaşır. Cumhurbaşkanı anayasaya uygunluk denetimi için anayasa mahkemesine başvurabilir (Bölböl, 2017, s. 43). Her iki sistemde cumhurbaşkanına yasa yapma yetkisi tanınmamıştır. Ancak sunulan kanunları geri gönderebilmesi ve anayasal denetime tabii tutabilmesi meclisin denetlenmesini sağlamaktadır (Zengin, 2016, s. 19). Yine her iki sistemde de göröldüğü üzere yasa yapma yetkisi yasamaya aittir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu bulunmaktadır. Türkiye Büyük Millet Meclisi salt çoğunlukla cumhurbaşkanı hakkında soruşturma açılmasına karar verebilir, 5/3 çoğunlukla cumhurbaşkanı görevine son verebilir (Turan, 2018, s. 80). Burada yasama yürütme karşısında güçlü kılınmıştır. Yerinde ve amacında kullanıldığı zaman son derece demokratik olabilecek bu yetki cumhurbaşkanı ve meclisin karşıt görüşte olduğı zamanlarda iktidarı tek parti lehine değıştirmek adına kullanma tehlikesi yaratmaktadır. Fransa yarı başkanlık sisteminde de cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu bulunur. Millet meclisi ve senato cumhurbaşkanını suçlayıcı önergeyi kabul ederek ortak bir oturumda toplanır ve yüksek mahkemeyi oluşturur. 2/3 çoğunlukla önerge kabul edilirse cumhurbaşkanının görevine son verilir (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 194). Fransa yarı başkanlık sisteminde cumhurbaşkanını suçlamak ve görevden almak cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine nazaran daha zordur.

Fransa yarı başkanlık sisteminde cumhurbaşkanının herhangi bir nedenle görevini yerine getiremeyecek konuma gelmesi sonucu senato başkanı vekillik eder. Senato başkanının da vekâlet edemeyeceğı durumlarda hükümet vekâlet etme görevini üstlenmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde ise cumhurbaşkanına yine yürütmenin içerisinde cumhurbaşkanına yardımcı organlar içerisinde konumlandırılan cumhurbaşkanı yardımcısı vekâlet eder. Burada görödüğümüz üzere cumhurbaşkanı hükümet sisteminde yasama ve yürütme birbirlerinden net bir şekilde ayrılmıştır (Akçakaya & Özdemir , 2018, s. 930).

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde cumhurbaşkanı ve meclis seçimleri eş zamanlı olarak yapılmaktadır. Bunun sebebi güçlü meclis oluşturmak, olası muhalefet durumunu yani cumhurbaşkanı ve meclisin farklı görüşlerden, partilerden, ittifaklardan olması engellenmek istenmiştir. Seçimlerin aynı gün yapılmasının amaçlarından birisi de cumhurbaşkanı ile meclisin birbirine yakın bloklardan olmasını sağlamaktır. Fransa yarı başkanlık sisteminde ise seçimlerin eş zamanlı yapılması gibi bir zorunluluk yoktur.

Olağanüstü dönemlerde Fransa cumhurbaşkanı yürütmede ki görevleri kendi inisiyatifi ile kullanabilmektedir. Meclis olağanüstü dönemdeki yetkilerini kullanırken feshedilemez. Cumhurbaşkanının olağanüstü dönemlerdeki yetkileri şiddetle eleştirilmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde ise cumhurbaşkanı olağanüstü durumlarda, olağanüstü kararname çıkarabilme yetkisine sahiptir. Cumhurbaşkanını olağanüstü hâl kararname ile yasamaya müdahil olduğu eleştirisini almaktadır (TBMM, 2018, s. 23).

6. Sonuç ve Tartışma

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin parlamenter sistemden kaynaklanan sorunlar yaşadığı uzunca bir zamandır dile getirilmekteydi. 2007 Anayasa referandumu ile başlayan süreç 2017 Anayasa değişikliği ile sürdürülmüş ve cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmiştir. Bu sistem birden çok devletin sistemine benzetilmekte ve birçok eleştiri almıştır. Bu eleştirilerden en öne çıkanları sistemin yürütmeyi güçlü kılıp, yürütmenin, milleti temsil eden yasamanın üzerinde tahakküm oluşturacağı yönündedir. Cumhurbaşkanı ve yasama ilişkisini incelediğimizde bu iki erkin birçok açıdan yetki ve görevlerle donatıldıklarını ve dengelenmeye çalışıldığını, 1982 Anayasası'nın aksine yürütme kanadını oluşturan cumhurbaşkanının cezai sorumluluğunun bulunduğu söyleyebilmekteyiz. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin birçok kez Fransız yarı başkanlık sistemi ile kıyaslandığını görmekteyiz. Her iki ülkenin sisteminin birebir aynı olmamakla beraber benzer yönleri olduğu da görülmektedir.

Fransa da cumhurbaşkanı ve meclis çoğunluğunun görüşü aynı ya da benzer olduğunda cumhurbaşkanı güçlü bir konuma sahip olur. Ancak görüşlerin farklı olduğu zamanlarda yine meclis çoğunluğunun seçtiği hükümet ile cumhurbaşkanı arasında problem çıkma olasılığı oldukça yüksektir. Kohabitasyon dönemlerinde cumhurbaşkanı çoğunluk karşısında daha pasif kalmaktadır. Fransa kohabitasyon dönemlerinden oldukça etkilenmiş ve bu dönemleri önlemeye çalışmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçişin temel nedenlerinden biri olarak gösterilen parlamenter sistemin istikrarsızlığı da bu kapsamda değerlendirilebilir. Önemli olan sistemin adından çok ne kadar etkin ve verimli olduğudur.

Siyasal istikrar en genel anlamda devlet organları ve kurumlarının birbirleriyle ve hükümet ile uyumlu çalışabilmesidir. Siyasal istikrarsızlığın siyasi, iktisadi, toplumsal, coğrafi birçok sebebi olabileceği gibi hükümet sistemleri de etkili olabilmektedir. Fakat sistem değişikliğinin ülkeye tamamıyla siyasal istikrar getireceği ya da bunu tamamen engelleyebileceğinin bir garantisi bulunmamaktadır. Siyasal istikrarı sağlamanın en iyi yolu hükümet sistemlerinin olası siyasal krizleri belirleyip, bunlarla mücadele etme ve problemleri ortadan kaldırabilme yetisini geliştirmektir.

Fransa yarı başkanlık sistemi ile cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi arasında ki en büyük farklardan biri Fransa cumhurbaşkanının hiçbir neden belirtmek zorunda olmadan millet meclisini dağıtabilmesidir. Bu durumun Fransa'nın siyasal istikrarı sağlamak için geliştirdiği yöntemlerden bir tanesi olduğu ifade edilmektedir ve tabi ki cumhurbaşkanını oldukça güçlü kılar. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminde ise cumhurbaşkanı meclisi feshedemez ancak anayasada belirtilen gereklilik halinde seçimlerin yenilenmesine karar verebilir ki bu durumda kendi makamı içinde yeniden bir seçime gidilecektir. Ülkemizde uygulanacak olan sistem de uzlaşma yolu bulunması hedeflenmiştir ve istikrarın bu sayede sağlanabilmesi hedeflenmektedir.

Yasama ve yürütme organları arasındaki ilişkiler açısından değerlendirdiğimizde her iki ülkenin de kendi ülkelerinin özellikleri ve ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemeler yaptıklarını görmekteyiz.

Kaynakça

- Acar, U. (2016). "İstikrar Sağlama Aracı Olarak Yarı Başkanlık Sistemi: Fransa ve Rusya Örnekleri", Akademik Hassasiyetler Dergisi, Cilt.3, Sayı.6, ss. 59-82.
- Adalet Bakanlığı (2011). "4 Ekim 1958 Fransa Anayasası", Adalet Bakanlığı Kurumsal Web Sayfası, <http://www.adalet.gov.tr/duyurular/2011/eylul/anayasalar/ulkeana/pdf/07-FRANSA%20169-208.pdf> (Erişim Tarihi: 01.03.2020).
- Akçakaya, M. ve Özdemir, A. (2018). "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi ve Siyasal İstikrar", Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi, Cilt.53, Sayı.3, ss. 922-944.
- Alkan, H. (2013). Karşılaştırmalı Siyaset Başkanlık ve Parlamenter Sistemler Işığında Yarı Başkanlık Modelleri, Açılım Kitap Yayınları, İstanbul.
- Alkan, H. (2018). Kurumsalcı Yaklaşım Işığında Yeni Siyasetin Analizi: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Liberta Yayınları, Ankara.
- Bayraktar Durgun, G. (2017). "Anayasa Referandumu ve Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi", Yeni Türkiye Dergisi, Cilt.23, Sayı.94, ss. 494-499.
- Bülbül, K. (2017). Etkin İstikrarlı Güçlü Bir Türkiye İçin Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi: Nedenler, Tespitler, Beklentiler, Tezkire Yayıncılık, İstanbul.
- Çam, E. (2000). Çağdaş Devlet Sistemleri, Der Yayıncılık, İstanbul.
- Duverger, M. (1986). Seçimle Gelen Krallar, Kelebek Yayınları, İstanbul.
- Gözler, K. (2015). Anayasa Hukukun Temel Esaslarına Giriş, Ekin Yayınları, Bursa.
- Gülener, S. (2016). Başkanlık Sistemlerinde Denge ve Denetleme: ABD, Brezilya, Arjantin, Meksika, Şili, Güney Kore, SETA Yayınları, İstanbul.
- Kahraman, M. (2012). "Hükümet Sistemi Tartışmaları Bağlamında Başkanlık Ya Da Yarı Başkanlık Sistemlerinin Türkiye'de Uygulanabilirliği", Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt.9, Sayı.18, ss. 431-457.
- Korkmaz, T. (2015). "Fransa Cumhuriyeti", Çağdaş Siyasal Sistemler (Ed. B. Aykaç, Ş. Durgun), Alter Yayıncılık, Ankara, ss. 54-60.
- Polater, Y. Z. (2014). "Modern Hükümet Sistemlerinden Yarı Başkanlık Sistemi ve Türkiye'de Uygulanabilirliği", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Sayı.4, ss. 133-175.
- Şencan, H. (2014). "Çatışmacı Parlamenterizmden Melez Bir Çözüme, Fransa'da Yarı Başkanlık Sistemi", Karşılaştırmalı Hükümet Sistemleri Yarı Başkanlık Sistemi Fransa, Polonya ve Rusya Örnekleri, TBMM Basımevi, Ankara, ss.25-100
- TBMM - Türkiye Büyük Millet Meclisi (2018). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf (Erişim Tarihi: 18.03.2020).
- Turan, M. (2018). "Türkiye'nin Yeni Yönetim Düzeni: Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi", Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi, Cilt.7, Sayı.3, ss. 42-91.
- Yavuz, H. (2000). Türkiye'de Siyasal Sistem Arayışı ve Yürütmenin Güçlendirilmesi, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Zengin, M. A. (2016). "ABD Başkanlık Sisteminde Fren ve Denge Mekanizması Üzerine Bir İnceleme", Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Cilt.7, Sayı.28, ss. 1-28.

Review Article

Türkiye ve Fransa’da Yasama ve Yürütme İlişkileri

Legislative and Executive Relations in Turkey and France

Emine ÇELİKSOY Dr. Öğretim Üyesi Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Uluyazı / Çankırı eceliksoy@karatekin.edu.tr https://orcid.org/0000-0001-8175-8611	Tuğba GÜLER Yüksek Lisans Öğrencisi Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı Uluyazı / Çankırı tgbgulerr@gmail.com https://orcid.org/0000-0001-6794-1698
---	---

Extensive Summary

Introduction

Duties and authorities of legislative, executive, judiciary powers at state work and relationship with each other are created government systems. Government systems generally are discussed a dual distinction as unity of powers and separate of powers. At separation of powers approach, government systems is appears before us which as parliamentary, presidential and semi-presidential government systems (Gözler, 2015, s. 119).

That the historical process of the Republic of Turkey in the parliament of the republic system of government adopted the first year we consider that we see later transition to a parliamentary system. A new system searching was accelerated because that be exposed to criticism as parliamentary system -which applied at our country- don't adopt condition of the day, cause congestion and blocks successful administration of state. Date 21.01.2017 and No. 6771 The Republic of Turkey Constitution Amending Law, was present to referendum on 16.04.2017. Constitutional amendment was accepted with the vote's majority of people. A new system called in legal documents the presidential government system was passed with this constitutional amendment. Studies have been conducted in the literature about that this model has similarities with the French semi-presidential system. In this work, the relationships between the president and the legislative in Turkey and, France that is a developed country in terms of several criteria, are discussed comparatively.

Method

This study is a qualitative research. This study compares the legislative and executive relations of the two states. Starting with 2007 constitutional referendum in Turkey and the result of changed continuing with 2017 constitutional amendment, the powerful presidential system was passed. It was the criticism that the parliamentary system is the basis of the problems before this system take part in both literature and daily life. From the first legal drafts related to, the powerful presidential system was introduced to today, the powerful presidential system is likened to many states system, Turkey comparisons made with those countries, and was listed the advantage and disadvantage of this new system. One of the comparison countries is France. When we take it

from the 1789 French Revolution, we see that France is governed by various government systems. France, which entered the fifth republic period with the 1958 Constitution, decided to election of the president by the people with Constitution amendment in 1962 and pass to semi-presidential system. The aim of the study is comparative analyze the powerful presidential system in Turkey and semi-presidential system in France. The study focuses on primary and secondary resources literature is a scan.

Comparasion

While creating government systems, it is designed to solve the problems of countries themselves and differs according to many different variables such as economic political, geographical, social and cultural. In the French semi-presidential system, the executive is biplane. Execution is created by president and prime minister. Therefore, it is seen that the weight of the executive is in the prime minister and the government. However, in the President's government system, the executive is one winged and executed by the president and It is supported by various mechanisms that assist the president. All executive powers and duties are used by president without sharing (TBMM, 2018, s. 20).

In the French semi-presidential system, as in the presidential government system, president takes office by election and time of office is 5 years. In the French semi-presidential system, in the periods when he president and the legislative majority disagree is called cohabitation. This situation is can be considered that a kind of systemic congestion. As a solution to such blockages, semi-presidential system give right to rescind to president (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 177).

The president has no right to rescind in the powerful presidential system. However, president can call for an early election. This can be considered as a form of termination, but when the elections are renewed, the presidential elections will be renewed, in which case the president also puts himself at risk. It is not possible for the legislative or executive to use this situation as a threat to the other party for the authority to renew the elections is valid within the parliament. Consequently, the termination power used by the president in the French semi-presidential system is quite different from that of the the powerful presidential system (TBMM, 2018, s. 15).

The powerful presidential system allowed the president to issue decrees. This authority was seen as a balancing instrument and was limited to the execution area. If the decrees issued are in conflict with any law or if the subject of the decree is enacted, these decrees will become invalid. This shows us that in the strong presidential system, laws are superior to presidential decrees (Alkan, 2018, s. 136). In the French semi-presidential system, the president has been given the power to issue orders and decrees, but the president does not exercise this power alone. The President can sign decrees after meeting the government. Because the weight in the executive is in the government.

The laws approved by parliament in the French semi-presidential system are sent to the president. The President of the Republic can publish this law, send it to the parliament for discussion. If the laws sent for renegotiation are accepted with absolute majority in the parliament, the president must publish the law. However, the president may apply to the Constitutional Council to check the compliance of the law with the constitution (Adalet Bakanlığı, 2011, s. 176).

In the powerful presidential system, the law sent back to the parliament by the president becomes law if it is accepted by absolute majority. President may apply to constitutional court for constitutional compliance audit (Bülbül, 2017, s. 43). In both systems, the president did not authorize the law to make laws. However, being able to send back the submitted laws and subject them to constitutional control ensures that the assembly is audited (Zengin, 2016, s. 19) .

In the powerful presidential system, the president has criminal responsibility. Grand National Assembly of Turkey may decide to open an investigation about the president by absolute majority, 5/3 majority can end the mission president (Turan, 2018, s. 80). In the French semi-presidential system, the president has criminal responsibility. Adopting the motion accusing the parliament and senate president, it meets in a common session and constitutes the high court. If 2/3 is mostly accepted by the resolution, the president's termination will be terminated (Adalet Bakanlığı, 2011,

s. 194). It is harder to blame and dismiss the president in the French semi-presidential system than in the powerful presidential system.

In the French semi-presidential system, the president of the senate acts as the president, as the president becomes unable to fulfill his duty for any reason. In cases where the president of the senate cannot act, the government assumes the duty of proxy. In cases where the president of the senate cannot act, the government assumes the duty of proxy. In the powerful presidential system, the vice-president, who is positioned within the organs of the president, is also represented by the president. Legislation and executive are clearly separated from each other in the powerful presidential system (Akçakaya & Özdemir, 2018, s. 930).

In the powerful presidential system, presidential and parliamentary elections are held on the same day. The reason for this was to form a strong assembly, to prevent possible opposition, namely the president and the assembly from different views, parties and alliances. In the French semi-presidential system, there is no obligation to hold elections on the same day.

In extraordinary times, the French president is able to use his duties in his own initiative. The Assembly cannot be dissolved while using its powers in the extraordinary period. The powers of the president in extraordinary periods are strongly criticized. In the powerful presidential system, the president has the power to issue extraordinary decrees in extraordinary situations. President receives criticism of intervention in legislature with emergency decrees.

Conclusion and Discussion

The powerful presidential system is compared to the system of multiple states and receives many criticisms. The most prominent of these criticisms is that the system will make the execution strong and that the execution will put pressure on the legislation representing the nation. When we examine the relationship between the President and the legislature, we see that these two powers are equipped with powers and duties in many respects and that they are trying to balance. We can say that the president has criminal responsibility.

In France, the president has a strong position when the opinion of the president and the parliamentary majority is the same or similar. However, when the views differ, the probability of problems arising between the government elected by the parliamentary majority and the president is quite high. In cohabitation periods, the president remains more passive than the majority. France was affected by cohabitation periods and tried to prevent these periods. The parliamentary system, which is shown as one of the main reasons for the transition to the powerful presidential system, can also be evaluated within this scope.

Political instability can have many political, economic, social and geographical reasons, and government systems can also be effective. However, there is no guarantee that the system change will bring political stability to the country or prevent it altogether.

The best way to ensure political stability is to improve the ability of government systems to identify and combat possible political crises and to eliminate problems.

One of the biggest differences between the two country systems is that the president of France can disperse the parliament without having to give any reason. It is stated that this is one of the methods France has developed to ensure political stability, and of course makes the president very strong. In the strong presidential system, the president cannot dissolve the parliament, but can decide to renew the elections if necessary, in the constitution, in which case a new election will be held within his own office. It is aimed to find a way of reconciliation in the system in our country and it is aimed to achieve stability in this way.